

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

5 maart 2019

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek
van economisch recht, teneinde
de kinderopvangdiensten toe
te voegen aan de uitzonderingen
op de auteursrechtenregeling**

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 65.266/1 VAN 28 FEBRUARI 2019**

Zie:

Doc 54 **2023/ (2015/2016):**

001: Wetsvoorstel van de heren de Lamotte en Lutgen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

5 mars 2019

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code de droit
économique, visant à inscrire
les milieux d'accueil de la petite enfance
dans le champ des exceptions
aux droits d'auteur**

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 65.266/1 DU 28 FÉVRIER 2019**

Voir:

Doc 54 **2023/ (2015/2016):**

001: Proposition de loi de MM. de Lamotte et Lutgen.

10575

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

Op 24 januari 2019 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een wetsvoorstel “tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, teneinde de kinderopvangdiensten toe te voegen aan de uitzonderingen op de auteursrechtenregeling” (*Parl.St.* Kamer 2015-16, nr. 2023/001).

Het wetsvoorstel is door de eerste kamer onderzocht op 21 februari 2019. De kamer was samengesteld uit Marnix Van Damme, kamervoorzitter, Chantal Bamps en Wouter Pas, staatsraden, Michel Tison en Johan Put, assessoren, en Wim Geurts, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Frédéric Vanneste, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix Van Damme, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 28 februari 2019.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET WETSVORSTEL

2. Het om advies voorgelegde wetsvoorstel strekt ertoe om de in artikel XI.190 van het Wetboek van economisch recht vervatte opsomming van handelingen waarvoor een uitzondering geldt op de auteursrechtenregeling uit te breiden tot “de reproductie of de mededeling van werken door kinderopvangdiensten die door de bevoegde instanties zijn erkend, in zoverre het gebruik van die reproductie uitsluitend voorbehouden blijft aan de leden van de organisatie en hun gezin”.

In de toelichting bij het wetsvoorstel wordt onder meer uiteengezet dat de uitzondering op de auteursrechtenregeling nu al geldt voor het onderwijs en dat, aangezien de opvangdiensten een opvoedkundige taak hebben, de uitzondering moet worden uitgebreid tot de erkende opvangdiensten. Tevens wordt er in de toelichting op gewezen dat de uitzondering ook al geldt voor de opvangmoeders die thuis als zelfstandige werken op voorwaarde dat er niet meer dan twee voltijdse equivalenten werkzaam zijn.

¹ Aangezien het gaat om een voorstel van wet wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere normen verstaan.

Le 24 janvier 2019, le Conseil d’État, section de législation, a été invité par le Président de la Chambre des représentants à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur une proposition de loi “modifiant le Code de droit économique, visant à inscrire les milieux d’accueil de la petite enfance dans le champ des exceptions aux droits d’auteur” (*Doc. parl.*, Chambre 2015-16, n° 2023/001).

La proposition de loi a été examinée par la première chambre le 21 février 2019. La chambre était composée de Marnix Van Damme, président de chambre, Chantal Bamps et Wouter Pas, conseillers d’État, Michel Tison et Johan Put, assesseurs, et Wim Geurts, greffier.

Le rapport a été présenté par Frédéric Vanneste, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l’avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix Van Damme, président de chambre.

L’avis, dont le texte suit, a été donné le 28 février 2019.

*

1. En application de l’article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d’État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l’auteur de l’acte, le fondement juridique¹ et l’accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE LA PROPOSITION DE LOI

2. La proposition de loi soumise pour avis a pour objet d’étendre l’énumération des actes pour lesquels une exception s’applique aux droits d’auteur, contenue à l’article XI.190 du Code de droit économique, à “la reproduction ou la communication d’œuvres, par des milieux d’accueil de la petite enfance autorisés par les organismes compétents, pour autant que cette reproduction soit réservée à l’usage exclusif des membres de l’organisation et de leur famille”.

Les développements de la proposition de loi précisent notamment que l’exception aux droits d’auteurs s’applique d’ores et déjà à l’enseignement et que, compte tenu du rôle éducatif des milieux d’accueil, l’exception doit être étendue aux milieux d’accueil autorisés. Par ailleurs, les développements soulignent que l’exception s’applique déjà aux gardiennes d’enfants à domicile sous le statut d’indépendant pour autant que les personnes assurant la garde des enfants ne soient pas plus de deux équivalents temps plein.

¹ S’agissant d’une proposition de loi, on entend par “fondement juridique” la conformité avec les normes supérieures.

OPMERKINGEN

3. Afgaande op de toelichting bij het wetsvoorstel lijken de indieners ervan een beroep te willen doen op de uitzonderingen die in Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 “betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij” op de auteursrechten-regeling worden toegestaan op het vlak van het onderwijs.²

Er zou, minstens in de toelichting, duidelijker moeten worden aangegeven op welke van de in de richtlijn beschreven uitzonderingsgronden een beroep wordt gedaan en op welke wijze de beoogde uitzonderingsgronden, die primair op het onderwijs zijn gericht, ook effectief van toepassing zouden kunnen zijn op de erkende kinderopvangdiensten die immers *in se* voor een andere activiteit instaan dan die inzake onderwijs. Bovendien zou in de voorgestelde bepaling op een meer afgebakende en nauwkeurige wijze moeten worden vermeld voor welk aspect van de activiteiten van de kinderopvangdiensten de uitzondering zou gelden zoals de voornoemde richtlijn die mogelijk maakt. In de voorgestelde bepaling is dit nu niet het geval. Zo wordt uitsluitend in de toelichting – en niet in de voorgestelde bepaling – gerefereerd aan de “opvoedkundige taak” van kinderopvangdiensten. Hetzelfde geldt voor de voorwaarde “dat ze de muziek gebruiken voor pedagogische doeleinden”.³

Daarnaast is de draagwijdte van sommige onderdelen van de voorgestelde bepaling niet duidelijk, hetgeen op zich van aard is om het verband met de beoogde pedagogische activiteiten te vertroebelen. Zo dient de reproductie “uitsluitend voorbehouden [te blijven] aan de leden van de organisatie en hun gezin”, hetgeen niet goed te begrijpen valt in het licht van de bedoeling die blijkbaar aan het wetsvoorstel ten grondslag ligt.

4. Aangezien de indieners van het wetsvoorstel een beroep lijken te doen op de uitzonderingen die in de voornoemde Richtlijn 2001/29/EG worden toegestaan op het vlak van het onderwijs zou, onder voorbehoud van de voorgaande opmerkingen, de voorgestelde bepaling logischerwijze beter als een aanvulling van artikel XI.191/1 van het Wetboek van economisch recht worden geconcipieerd, aangezien in die wetsbepaling hoofdzakelijk handelingen worden opgesomd die het onderwijs betreffen.

5. Onder voorbehoud van de opmerking *sub* 4 moet worden vastgesteld dat artikel 2 van het wetsvoorstel ertoe strekt om een 18° toe te voegen aan artikel XI.190 van het Wetboek van economisch recht. Artikel XI.190 bevat evenwel reeds een 18° en een 19°. De nummering van de voorgestelde bepaling zal derhalve moeten worden aangepast.

De griffier,

Wim GEURTS

De voorzitter,

Marnix VAN DAMME

² Zie onder meer artikel 5, lid 2, c), en lid 3, a), van de richtlijn.

³ De tekst van de voorgestelde bepaling lijkt niet beperkt te blijven tot het gebruik van muziek maar zou bijvoorbeeld ook op het kopiëren van kinderboeken kunnen slaan.

OBSERVATIONS

3. Eu égard aux développements de la proposition de loi, les auteurs de celle-ci semblent vouloir recourir aux exceptions que la directive 2001/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 mai 2001 “sur l’harmonisation de certains aspects du droit d’auteur et des droits voisins dans la société de l’information” prévoit pour les droits d’auteurs dans le domaine de l’enseignement ².

À tout le moins les développements devraient préciser quels motifs d’exceptions définis dans la directive sont invoqués et de quelle manière les motifs d’exception visés, qui concernent principalement l’enseignement, pourraient aussi effectivement s’appliquer aux milieux d’accueil de la petite enfance autorisés qui, en effet, exercent en soi une autre activité que celle d’enseignement. En outre, la disposition proposée devrait mentionner de manière plus circonscrite et précise l’aspect des activités des milieux d’accueil de la petite enfance auquel l’exception s’appliquerait, au sens où la directive précitée le permet. Tel n’est actuellement pas le cas dans la disposition proposée. Ainsi, seuls les développements – et non la disposition proposée – font référence au “caractère éducatif” des milieux d’accueil de la petite enfance. Il en va de même pour la condition “qu’ils utilisent la musique à des fins pédagogiques” ³.

En outre, la portée de certains éléments de la disposition proposée n’est pas claire, ce qui, en soi, est de nature à perturber le lien avec les activités pédagogiques envisagées. Ainsi, la reproduction “[doit être] réservée à l’usage exclusif des membres de l’organisation et de leur famille”, ce qui est difficilement compréhensible au regard de l’intention qui, de toute évidence, sous-tend la proposition de loi.

4. Dès lors que les auteurs de la proposition de loi semblent recourir aux exceptions que la directive 2001/29/CE précitée autorise dans le domaine de l’enseignement, la disposition proposée, sous réserve des observations susmentionnées, devrait logiquement être de préférence conçue comme un ajout à l’article XI.191/1 du Code de droit économique, étant donné que cette disposition législative énumère principalement des actes qui concernent l’enseignement.

5. Sous réserve de l’observation formulée au point 4, il y a lieu de constater que l’article 2 de la proposition de loi vise à ajouter un 18° à l’article XI.190 du Code de droit économique. Or, l’article XI.190 contient déjà un 18° et un 19°. La numérotation de la disposition proposée devra dès lors être adaptée.

Le greffier,

Wim GEURTS

Le président,

Marnix VAN DAMME

² Voir notamment l’article 5, paragraphe 2, c), et paragraphe 3, a), de la directive.

³ Le texte de la disposition proposée ne semble pas se limiter à l’utilisation de la musique, mais pourrait par exemple également porter sur la copie de livres pour enfants.